



Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC/BBLBAC

Høst 2022

Forfattere: Kristina Skåland & Rina Aakvik

Kandidatnumre: 6016 & 6017

Tittel:

Hvilke faktorer opplever pedagogisk leder er viktige i arbeidet med å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen?

English title:

Which factors does the educational leader experience are important in the work to promote that minority- speaking children can experience belonging in kindergarten?

Fag: Samfunnsfag

Hovedbegreper i oppgaven: minoritetsspråklige barn, tilhørighet, trygge relasjoner, foreldresamarbeid, kommunikasjon, og kulturell identitet.

Stavanger

03.01. 2023

.....
dato/år

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven er skrevet av to barnehagelærerstudenter ved Universitetet i Stavanger. Vi har i denne bacheloroppgaven undersøkt problemstillingen: *Hvilke faktorer opplever pedagogisk leder er viktige i arbeidet med å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen?*

Problemstillingen er blitt undersøkt ved bruk av semistrukturerte, kvalitative intervju. Vi har intervjuet fire pedagogiske ledere, hvorav alle arbeidet i ulike barnehager i Rogaland, Sør- Norge. Gjennom vår forskning oppgav informantene trygge relasjoner til barn og foreldre som de viktigste faktorene for å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen. I prosessen med å analysere intervjumaterialet ble det også tydelig at kommunikasjon indirekte er en viktig faktor, da dette er av stor betydning for å etablere disse trygge relasjonene i barnehagen. Synliggjøring av enkeltbarnas kulturelle identitet i barnehagen anses også som en viktig faktor i arbeidet med å fremme tilhørighet.

Abstract

This bachelor's thesis has been written by two kindergarten teacher students at the University of Stavanger. We have in this bachelor's thesis examined the issue of: *Which factors does the educational leader experience are important in the work to promote that minority- speaking children can experience belonging in kindergarten?*

The issue has been examined using semi- structured qualitative interviews. We have interviewed four educational leaders, all of which worked in different kindergartens in Rogaland, in the southern part of Norway. Throughout our research our informants claimed that secure and safe relationships with children and parents was the most important factors to promote that minority- speaking children can experience belonging in kindergarten. In the process of analysing the interview-material it became apparent for us, that communication indirectly also is an important factor, as this is of great importance for establishing these safe relationships in the kindergarten. The inclusion and visibility of the individual children's cultural identity in the kindergarten, is also considered to be an important factor in the work of promoting belonging.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	2
1. INNLEDNING	4
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA.....	4
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL.....	4
1.3 VÅR FORFORSTÅELSE OG ANTAKELSE OMKRING PROSJEKTET	5
1.4 BEGREPSAVKLARING KNYTTET TIL PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL.....	5
1.5 VALG AV METODE FOR Å UNDERSØKE PROBLEMSTILLINGEN	7
1.6 OPPGAVENS OPPBYGNING	7
2. TEORI.....	8
2.1 SOSIALISERING OG KULTUR	8
2.2 KULTURELL IDENTITET	9
2.3 TILHØRIGHET	10
2.4 FORELDRESAMARBEID.....	12
2.5 RELASJONER	13
2.6 KOMMUNIKASJON	14
2.7 FORSKNING RELEVANT FOR VÅR PROBLEMSTILLING	16
3. METODE	18
3.1 REDEGJØRELSE AV INTERVJU SOM METODE	18
3.2 UTVALGET AV INFORMANTER	18
3.3 PRESENTASJON AV INFORMANTER.....	19
3.4 GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE	19
3.5 METODISKE REFLEKSJONER VED BRUK AV INTERVJU SOM METODE.....	20
3.6 FUNNENES GENERALISERBARHET	24
3.7 FORSKNINGSETISKE REFLEKSJONER	25
4. ANALYSE OG DRØFTING AV EMPIRI.....	28
4.1 BEGREPET TRYGGHET VS. BEGREPET TILHØRIGHET	28
4.2 TRYGGE RELASJONER TIL BARN OG FORELDRE.....	30
4.3 SYNLIGGJØRING AV ENKELTBARNETS KULTURELLE IDENTITET.....	35
5. AVSLUTNING.....	40
6. LITTERATURLISTE.....	41
VEDLEGG 1: INFORMASJONSSKRIV	46
VEDLEGG 2: INTERVJUGUIDE.....	51

1. Innledning

I dette innledningskapittelet ønsker vi å gi en innsikt i oppgavens bakgrunn, og definere problemstilling og forskningsspørsmål. Videre vil bruken av begreper som er relevante i henhold til problemstillingen, bli avklart og reflektert rundt. Oppgavens oppbygning vil deretter bli belyst og gjort rede for.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Minoritetsspråklige barn og tilhørighet er et aktuelt tema da vi bor i et samfunn preget av stort mangfold, hvor flere ulike språk og kulturer lever side om side. Året 2021 var 19% av alle barn i barnehagene i Norge minoritetsspråklige (Utdanningsdirektoratet, 2021). Etter krigen mellom Ukraina og Russland startet, fikk Norge også en større strøm av flyktninger, særlig kvinner og barn. Disse barna skal videre integreres inn i barnehager og skoler, hvor målet er at barna med tiden skal oppleve tilhørighet til både barna, barnehagen/skolen, og samfunnet for øvrig.

På bakgrunn av dette er det også et behov for forskning omkring minoritetsspråklige barn og tilhørighet, for å finne ut hvordan det kan legges best til rette for at disse barna skal oppleve tilhørighet i barnehagen. Vi har ikke funnet noe forskning som retter seg spesifikt mot vår problemstilling, og anser derfor vårt bidrag i dette prosjektet som en inngang til videre forskning omkring temaet.

1.2 Presentasjon av problemstilling og forskningsspørsmål

Vi ønsket å undersøke hvordan pedagogen arbeider for å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen, og hvilke faktorer som er viktige i dette arbeidet. Vi har begge liten erfaring med minoritetsspråklige barn og foreldre fra praksis og vi ønsker derfor mer kunnskap omkring temaet. Vi ønsket å undersøke foreldresamarbeidets betydning for barnas opplevelse av tilhørighet. Videre ønsket vi også å undersøke hvordan enkeltbarnets kulturelle identitet kom til syne i barnehagen, da det kan tenkes at dette vil ha innvirkning på barnas opplevelse av tilhørighet. På bakgrunn av dette valgte vi følgende problemstilling for å undersøke temaet:

Hvilke faktorer opplever pedagogisk leder er viktige i arbeidet med å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen?

Videre kom vi frem til tre forskningsspørsmål som fungerte som en rettesnor på veien med å skaffe den ønskelige informasjonen tilknyttet problemstillingen. Disse er som følger:

Forskningsspørsmål 1: *Hvordan samarbeider pedagogisk leder med foreldrene for at deres barn skal oppleve tilhørighet i barnehagen?*

Forskningsspørsmål 2: *Hva gjør pedagogisk leder ovenfor barna for at de skal oppleve tilhørighet?*

Forskningsspørsmål 3: *Hvordan synliggjøres enkeltbarnets kulturelle identitet i barnehagen?*

1.3 Vår forforståelse og antakelse omkring prosjektet

På forhånd av prosjektet forventet vi å finne at pedagogen opplevde samarbeidet med foreldrene som svært betydningsfullt i arbeidet med å fremme tilhørighet hos minoritetsspråklige barn. Vi var samtidig forberedt på å finne ut at pedagogisk leder opplevde samarbeidet med minoritetsspråklige foreldre mer utfordrende enn samarbeidet med majoritetsspråklige foreldre, da de i de fleste tilfeller ikke har samme språk og kultur. Vi antok også at i hvilken grad enkeltbarnets kulturelle identitet ble synliggjort og anerkjent i barnehagen, ville påvirke barnas opplevelse av tilhørighet. Våre forforståelser ble i stor grad bekreftet, noe vi vil utdype senere.

1.4 Begrepsavklaring knyttet til problemstilling og forskningsspørsmål

Ifølge utdanningsdirektoratet (2021), regnes et barn som minoritetsspråklig når barnet selv og barnets foreldre har et morsmål som verken er norsk, engelsk, samisk, svensk eller dansk. Å bruke rett begrep er viktig da det avgrenser og viser til hvilken betydning av begrepet som er relevant for oppgaven (Christoffersen & Johannessen, 2018, s. 26).

Begrepet flerspråklig kan defineres som når barn er i en prosess hvor de skal lære seg et annet språk i tillegg til morsmålet deres (Høigård, 2019, s. 140). Vi opplevde derimot ikke

at bruken av begrepet flerspråklig ville ha tydeliggjort det vi ønsket å undersøke, nemlig hvilke faktorer pedagogisk leder opplever er viktige for å fremme barns tilhørighet når de ikke deler felles språk og kultur. Begrepet flerspråklig opplever vi kan være misvisende, da det lett kan tolkes slik at barnet og foreldene allerede prater flere språk og at kommunikasjonen med personalet dermed også fungerer bra, fremfor at de er i en prosess hvor de skal lære seg flere språk, slik som Høigaard (2019, s. 140) påpeker. Vi har derfor valgt å bruke begrepet minoritetsspråklig, fremfor andre begrep som flerspråklig eller flerkulturell, da det var dette begrepet som egnet seg best for å undersøke det vi ønsket.

Som nevnt ovenfor, antok vi at foreldresamarbeid ville være en viktig faktor for å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen. Vi ønsket opprinnelig ikke å undersøke det språklige aspektet i samarbeidet, i den betydning hvordan kommunikasjonen foregikk mellom personalet og foreldrene. Vi ønsket i større grad å undersøke i hvilken grad mangelen på felles språk og kultur la føringer for relasjonen mellom dem, og videre hvordan dette kunne ha betydning for barnas opplevelse av tilhørighet. Underveis i prosjektet opplevde vi det derimot vanskelig å skulle se bort fra hvordan det ble kommunisert med foreldrene, da dette i stor grad hadde sammenheng med de faktorene informantene oppga var av betydning for barns tilhørighet. Kommunikasjon vil derfor være en betydelig del av denne oppgaven.

Tilhørighet handler om å oppleve nærhet til personer og steder, og er en del av vår identitet (Kibsgaard, 2007, s. 17). Videre er tilhørighet knyttet opp til begrepene trygghet, anerkjennelse og felleskap, da disse vil påvirke i hvilken grad en opplever tilhørighet (Olsen, 2007, s. 11; Schiefloe, 2011, s. 302).

Ved å bruke formuleringen i barnehagen i problemstillingen, ønsket vi å undersøke hvordan det legges til rette for at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet til både barnehagen som fysisk sted og til menneskene som de omgås med her.

Kulturell tilhørighet er en sosial identitet, og handler enten om å oppleve tilhørighet til en kultur eller gruppe, som en har mye til felles med, eller om hvordan enkeltmennesket bruker dets kulturelle erfaringer i møte med andre (Dahl, 2013, s. 199; Jansen 2003, sitert i Dahl, 2013, s. 201). Begrepene tilhørighet og kulturell identitet vil bli videre utdypet i teorikapitlet.

1.5 Valg av metode for å undersøke problemstillingen

Vi skriver en empirisk oppgave basert på kvalitative, semistrukturerte intervju, hvor vi søkte innsikt i informantens beskrivelser av egne erfaringer omkring temaet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 49). Som problemstillingen påpeker, ønsket vi å undersøke hvilke faktorer pedagogisk leder opplever er av betydning for å fremme barns tilhørighet. Intervju var godt egnet til vår problemstilling, da denne metoden gav oss muligheten til å prate med de som best kjenner til virkeligheten omkring temaet. Vi intervjuet 4 pedagogiske ledere som arbeider i ulike kommuner i Rogaland.

1.6 Oppgavens oppbygning

Oppgaven vår er oppdelt i følgende 5 kapitler: innledning, teori, metode, analyse, og en avsluttende refleksjon omkring funnene i prosjektet og tanker om videre arbeid. Deretter følger en litteraturliste med henvisninger til teorien vi har brukt, og til slutt er informasjonsskrivet (vedlegg 1) og intervjuguiden (vedlegg 2) som ble benyttet til intervjuene lagt ved som vedlegg. Hvert kapittel vil bli innledet med en beskrivelse av innholdet, for å gjøre oppgaven oversiktlig og ryddig, samtidig som dette gir leseren en mulighet til å opparbeide seg en forståelse om innholdet i de enkelte kapitlene.

2. Teori

I teorikapittelet gjøres det rede for teori som er relevant til vår problemstilling: *Hvilke faktorer opplever pedagogisk leder er viktige i arbeidet med å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen?* Tematikkene i teorien er lagt opp fra å begynne med det mest generelle, for å avslutte med det mest spesifikke. Dermed er rekkefølgen i teorikapittelet som følger: 1) Sosialisering og kultur, 2) barns identitet, 3) tilhørighet, 4) foreldresamarbeid, 5) relasjoner og 6) Kommunikasjon.

2.1 Sosialisering og kultur

Alle mennesker sosialiseres inn i ulike sosiale system gjennom livet (Larsen & Slåtten, 2015, s. 15-17). Sosialisering handler om at mennesker blir funksjonsdyktige samfunnsmedlemmer i disse sosiale systemene, som eksempelvis familien og samfunnet de er vokst inn i (Larsen & Slåtten, 2015, s. 15 + 333). Innenfor et slikt system vil samfunnsmedlemmene ofte dele den samme kulturen (Larsen & Slåtten, 2015, s. 15-17). Kultur kan defineres som den samlingen av verdier, kunnskaper og erfaringer hvert menneske innehar, og som ligger til grunn for dets handlinger (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 42).

Fra fødselen foregår det en primærsosialisering i hjemmet, mellom foreldre og barn, og mellom søsken (Kvello, 2010, s. 217). Barna tilegner seg i denne fasen sin kultur og samfunn sine betydelige verdier, kunnskaper, normer og ferdigheter (Larsen & Slåtten, 2015, s. 17). Når barna går i barnehagen foregår sekundærsosialiseringen, som kan forklares som all sosialisering som skjer på andre arenaer enn i hjemmet (Askland, 2011, s. 88; Kvello, 2010, s. 217).

Når minoritetsspråklige barn begynner i barnehagen kan det tenkes at de i liten grad vil gjenkjenne og oppleve tilhørighet ovenfor barnehagens kultur, da de ikke er blitt sosialisert inn i den samme kulturen som preger barnehagehverdagen. Det vil da som Kibsgaard (2007, s. 22) påpeker, ligge et stort ansvar på pedagogene til å tilpasse barnehagens kultur til alle barn og foreldre i den enkelte barnehage.

Ved å legge til rette for en felles kultur i barnehagen kan dette gi barna felles referanserammer, og igjen gi de minoritetsspråklige barna bedre forutsetninger for å kunne delta i aktiviteter med andre barn (Molander, 2010, s. 262 - 263). Referanserammer kan forstås som det enkelte menneskets grunnlag for å forstå og handle ut ifra, basert på dets egne verdier, erfaringer, kunnskaper og interesser (Schiefløe, 2011, s. 304-305).

Sett i en dynamisk kulturforståelse, hvor kultur blir forstått som en prosess der kulturer påvirker og blir påvirket av andre kulturer, vil det være viktig å legge til rette for at alle barn gjenkjenner deler av sin kultur i barnehagen (Schram & Bergsland, 2021, s. 13-15). Da kan barna også oppleve tilhørighet ovenfor barnehagen, ved at barna gjennom kulturen får bekreftelse og tilhørighet (Schiefløe, 2011, s. 134).

Sosialiseringen og kulturen barnet vokser opp i, er viktig for barnets identitet, da en ikke kan forstå barnas utvikling av identitet, uten å se sammenhengen og helheten i de sosiale systemene barna vokser opp i (Askland, 2011, s. 87-88).

2.2 Kulturell identitet

Identitet kan forklares som den vi er og hvordan vi ser på oss selv (Larsen & Slåtten, 2015, s. 111). Kibsgaard (2007, s. 17) trekker også frem at hvordan andre ser på oss, inngår i vår identitet da dette påvirker hvordan vi oppfatter oss selv. Barnas identitet er noe som utvikles over tid når de er i samspill med andre mennesker, og er en prosess som varer livet ut (Johansson, 2002, s. 147). Det er ikke slik at vi mennesker bare har én identitet, men det er mulig å danne seg flere ulike identiteter (Kibsgaard, 2007, s. 22). Samtidig vil det være behov for at en del av vår identitet er stabil gjennom livet, og i den sammenheng vil familien være av stor betydning (Kibsgaard, 2007, s. 22).

Barn og voksne utvikler forskjellige identiteter, deriblant en kulturell identitet (Dahl, 2013, 198 - 199; Kibsgaard, 2007, s. 22). Denne identiteten kan ses på som en type sosial identitet som blir utviklet gjennom opplevelser i barndommen, utdanning og i møte med mennesker som tenker likt som en selv (Jansen 2003, sitert i Dahl, 2013, s. 201). Den kulturelle identiteten vil kontinuerlig videreutvikles gjennom kommunikasjon og samhandling med andre mennesker (Dahl, 2013, s. 201).

En kan bruke en beskrivende eller en dynamisk tilnærming når vi ønsker å se på kulturell identitet, hvor vi da ser på hvordan barna opplever tilhørighet til en kultur eller gruppe, eller hvordan de bruker kulturelle erfaringer de har opparbeidet seg i møte med andre mennesker (Dahl, 2013, s. 199- 201). Minoritetsspråklige barn utvikler multikulturelle identiteter, for eksempel at de er både norske og fra det landet de opprinnelig kommer fra, og klarer å bytte mellom disse identitetene og måtene å være på, uten at det er noe problem for dem (Dahl, 2013, s. 201 - 203).

2.3 Tilhørighet

Kibsgaard definerer tilhørighet som noe alle mennesker har et sterkt behov for å oppleve (2007, s. 20). Tilhørighet handler om å oppleve nærhet i relasjonen til fysiske steder og andre mennesker (Kibsgaard, 2007, s. 17). Tilhørighet inngår i begrepet identitet, som handler om hvem vi er, hvem vi ønsker å være, og hvordan andre ser på oss (Kibsgaard, 2007, s. 17).

Tilhørighet er et bevegelig begrep, og vil stadig skapes og gjenskapes i møte med nye mennesker og kontekster (Kibsgaard, 2007, s. 21). Sett i lys av minoritetsspråklige barn og deres opplevelse av tilhørighet, betyr dette at barna både kan oppleve tilhørighet til familien hjemme, og til barnehagen og de menneskene som barnet treffer der, uten at den ene går på bekostning av den andre. Kibsgaard (2007, s. 20). trekker derimot også frem at barnets familie i de fleste tilfeller vil være de som barna opplever sterkest tilhørighet til, da de er sosialisert inn i et sosialt system med felles kulturelle verdier og tradisjoner.

Tilhørighet tilegnes både ved ubevisste- og bevisste prosesser (Olsen, 2007, s. 13). Den ubevisste tilegnelsen av tilhørighet skjer gjennom videreføring av kulturelle oppfatninger i barnets dannelsesprosess, mens den mer bevisste tilegnelsen av tilhørighet handler om å legge til rette for at enkeltbarnet skal oppleve tilhørighet i den kulturen det omgis i (Olsen, 2007, s. 13).

2.3.1 Trygghet, anerkjennelse og fellesskap

Tilhørighet er nært sammenflettet med begrepet trygghet, da man ved å føle nærhet til mennesker eller steder, vil gjøre dette basert på trygghet (Olsen, 2007, s. 11). Trygghet er ifølge Eriksen (2006, s. 11), noe de fleste mennesker streber etter og ønsker å oppnå.

Samtidig kan trygghet handle om så mangt, da det å være trygg relateres til mange ulike situasjoner og relasjoner (Eriksen, 2006, s. 12). Begrepet trygghet står videre i nær relasjon med begrepene forutsigbarhet, stabilitet og forståelse (Eriksen, 2006, s. 13; Schiefloe, 2011, s. 302). Forståelse handler om å ha kontroll på egen eksistens, og hvilke forhold som påvirker denne (Schiefloe, 2011, s. 302).

Anerkjennelse vil også påvirke et barns tilhørighet, og handler om at vi tilegner andres meninger stor betydning (Schiefloe, 2011, s. 302). Anerkjennelse kan forstås som et aspekt i relasjonen mellom mennesker, da det kan ses på som noe ett menneske kan gi til ett annet menneske (Møller, 2012, s. 8). Ved å få anerkjennelse kan en oppleve å bli regnet som et medlem, en del av fellesskapet (Olsen, 2007, s. 14). Solveig Østrem forstår anerkjennelse slik:

Å gi barn rett til medvirkning innebærer å gjøre barns perspektiv gjeldende. Det handler om å anerkjenne barn som likeverdige subjekter. Det å bli anerkjent er ikke å være passiv mottaker av andres omsorg, men å bli inkludert i et fellesskap av likeverdige subjekter. (Østrem, 2003, sitert i Olsen, 2007, s. 15)

Anerkjennelse kan ut ifra dette også knyttes til barns medvirkning i barnehagen, da en gjennom medvirkning legger til rette for at barna kan oppleve tilhørighet (Olsen, 2007, s. 15). Medvirkning handler kort sagt om at barna skal få sin stemme hørt, og få mulighet til å delta i avgjørelser sammen med andre (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 8).

Gjennom rammeplanen er barnehagene pålagt å legge til rette for at barna skal få delta og medvirke i fellesskapet (kunnskapsdepartementet, 2017). «Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Fellesskap handler om å delta i kommunikativ interaksjon med andre personer, og kan ses på som en betingelse for opplevelse av tilhørighet (Schiefloe, 2011, s. 302).

2.4 Foreldresamarbeid

I hjemmet utvikler barna elementær tillit, trygghet, selvstendighet, og identitet, og utvikler også her en dyp følelsesmessig tilknytning, og dermed vil foreldrene i de fleste tilfeller være viktige ressurspersoner for de ansatte i barnehagen (Glaser, 2013, s. 71).

Foreldresamarbeid er viktig, da det er foreldrene som kjenner barna best og som barna opplever sterkest tilhørighet til (Kibsgaard, 2007, s. 20). Gjennom et godt samarbeid, kan pedagogen få ta del i familiens identitet og kultur, og videre bruke fortellinger, sanger, mat og lignende fra familiens kulturelle identitet i det pedagogiske arbeidet i barnehagen (Kibsgaard, 2007, s. 20). Dette vil bekrefte barnets identitet, samtidig som barnet får utvidet sine perspektiver ved å ta del i det øvrige mangfoldet i barnehagen (Hauge, 2004, s. 27-28). Det vil dermed være av stor betydning for barnets opplevelse av tilhørighet, at deres foreldre blir møtt med oppmerksomhet og interesse (Kibsgaard, 2007, s. 20).

2.5 Samarbeid med minoritetsspråklige foreldre

Becher gjør innledningsvis i boka *Flerstemmig mangfold* rede for at det kan være uheldig å gruppere mennesker i kategorier som minoritetsspråklige barn og foreldre, da det kan bidra til mer gruppering enn en forening av mangfoldet i samfunnet (2006, s. 12). Samtidig påpeker hun at det finnes lite forskning omkring denne foreldregruppa, og at det dermed er behov for å sette ekstra oppmerksomhet på denne for å i større grad sørge for at deres møter med omsorgsinstitusjoner, som barnehagen, er preget av kvalitet (Becher, 2006, s. 12).

Rammeplanen for barnehager (2017) påpeker at: «Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut ifra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Barnehagen skal dermed gi rom til mangfoldet av foreldre, også gruppen med minoritetsspråklige foreldre, som er en mangfoldig gruppe i seg selv, da gruppa består av mange ulike mennesker med ulike erfaringer, livshistorier, og kunnskaper (Glaser, 2013, s. 18 + 116). Det eneste denne gruppa har til felles er det at de verken prater norsk, engelsk, samisk, svensk, eller dansk (Glaser, 2013, s. 116; Utdanningsdirektoratet, 2021).

I møte med minoritetsspråklige foreldre er det nødvendig at personalet i barnehagen er klar over at ikke alle foreldre er kjent med barnehage fra før, og vet viktigheten av samarbeid

med barnehagen (Spernes & Hatlem, 2019, s. 196). Spernes & Hatlem (2019, s. 196) trekker frem at det kan tenkes at problemer ved samarbeid med minoritetsspråklige foreldre kan komme av at personalet i barnehagen antar at foreldrene forstår hva som forventes av dem med tanke på samarbeid, samtidig som foreldrene selv ikke er klar over at dette er noe som er forventet av dem.

Ved samarbeid med minoritetsspråklige foreldre vil personalet og foreldrene i liten grad dele felles kultur og språk, og det kan dermed tenkes at samarbeidet kommer til å kreve engasjement og tid fra begge parter (Gjervan & Svolsbru, 2013, s. 77).

2.5 Relasjoner

For personalet i barnehagen vil det være gunstig å legge til rette for trygge og gode relasjoner til både barn og foreldre. Å arbeide med å få foreldrene trygge er en av personalets viktigste oppgaver, samtidig som et godt foreldresamarbeid vil virke positivt inn på barnas trivsel og trygghet i barnehagen (Gjervan, 2013, s. 111). Dette samsvarer med det Becher (2006, s. 59) nevner når hun påpeker at dersom foreldrene er trygge og fornøyde, så vil også barna bli det.

2.5.1 Tillit og trygghet

Barnehagen er en av flere arenaer som barn oppholder seg på, hvor de skal danne trygge- og tillitsfulle forhold til omgivelsene (Kibsgaard, 2007, s. 17). Knud E. Løgstrup (1999, s. 29) mente at vi mennesker møter hverandre med naturlig tillit. Tillit handler om at en våger å dele seg selv med andre (Løgstrup, 1999, s. 30).

Tillit er en viktig del av all samhandling mellom mennesker, og vi prater da om relasjonell tillit (Schiefløe, 2011, s. 316). Tillit vil som oftest etableres på bakgrunn av positive erfaringer eller at vi kjenner til personen som det etableres tillit til, samtidig som den er fremtidsrettet ved at vi på bakgrunn av våre erfaringer møter andre mennesker med naturlig tillit (Broberg et al., 2014, s. 65; Løgstrup, 1999, s. 29; Schiefløe, 2011, s. 316).

I barnehagen vil det stilles store krav til dyktige ansatte, for at det skal være mulig å skape tillit hos både barn og foreldre (Glaser, 2013, s. 70). For at barna og foreldrene skal oppleve tillit og trygghet til de ansatte i barnehagen, er det viktig at de har gode relasjoner

(Mælan & Drugli, 2022, s. 32). Når en skal inngå i nye relasjoner vil tillit være en sentral del, da startfasen i stor grad vil handle om å etablere tillit mellom deltakerne (Wadel, 1999, s. 64).

2.5.2 Tilknytningsrelasjoner i barnehagen

Tilknytning er en egenskap ved relasjoner, og kategoriseres i all hovedsak ut ifra kvalitet på tilknytningen, i hovedsak trygg eller utrygg (Solheim, 2010, s. 101). Behovet for tilknytning er grunnleggende, og fungerer som en motiverende kraft for barna (Broberg et al., 2014, s. 62). Barnets tidlige tilknytningsrelasjoner med foreldrene gjennom særlig det første leveåret, vil legge grunnlaget for barnets videre relasjoner i livet, da dette vil ha lagt føringer for barnets forventninger i møte med andre potensielle tilknytningspersoner (Broberg et al., 2014, s. 66). Barnet vil ha opparbeidet seg noen modeller for hvordan det ønsker å bli møtt i ulike situasjoner (Boberg et al., 2014, s. 66). Barna som har opparbeidet seg en trygg tilknytning med sine foreldre, vil ha en modell for samspill preget av tillit til både seg selv og omverdenen, og vil bruke tilknytningspersonene som en base hvor det kan få påfyll av trygghet i sin utforskning (Solheim, 2010, s. 102).

I barnehagen vil personalet fungere som erstatninger for foreldrene, og det vil da være viktig at det etableres gode tilknytningsrelasjoner mellom barna og personalet allerede i tilvenningsfasen, mens foreldrene er med og kan støtte barna til å overføre trygghet fra dem til personalet (Broberg et al., 2014, s. 170; Mælan & Drugli, 2022, s. 32). For at tilknytningsrelasjoner skal kunne etableres, er den voksnes tilstedeværelse og tilgjengelighet for barnet i hverdagen, viktige faktorer (Broberg et al., 2014, s. 61).

2.6 Kommunikasjon

Kommunikasjon er en sentral del av alt sosialt samvær, og handler om å utveksle informasjon med andre (Schiefløe, 2011, s. 302). Den kan videre deles inn i to hovedgrupper, verbal- og nonverbal kommunikasjon (Schiefløe, 2011, s. 303). To tredjedeler av kommunikasjonens betydning blir tolket gjennom nonverbal kommunikasjon, og videre blir en tredjedel tolket på bakgrunn av verbal kommunikasjon (Birdwhistell 1970, sitert i Wadel, 1999, s. 25).

Verbal kommunikasjon er den delen av kommunikasjonen som uttrykkes med ord, og nonverbal kommunikasjon uttrykkes ved bruk av kroppen eller bevegelser (Schiefløe, 2011, s. 303). Metakommunikasjon er en del av den nonverbale kommunikasjonen, da det handler om de kroppslige signalene mennesker uttrykker under kommunikasjon med andre, som har betydning for hvordan informasjonen blir tolket (Ulleberg, 2014, s. 74). Eksempler på metakommunikasjon er pust, kroppsplassering, ansiktuttrykk og tonefall (Ulleberg, 2014, s. 74; Wadel, 1999, s. 25).

Gjennom nonverbal kommunikasjon formidles relasjonell budskap, informasjon som beskriver forhold i relasjonen mellom kommunikasjonsdeltakerne, eksempelvis om relasjonen er preget av tillit (Wadel, 1999, s. 20+ 31). Muligheten for å utvikle tillit er grunnleggende i kommunikasjon med andre mennesker, hvorav tillit vanligvis blir kommunisert gjennom nonverbale kommunikasjonsformer (Wadel, 1999, s. 63).

I kommunikasjon med andre mennesker vil både den verbale og den nonverbale kommunikasjonen være viktige for forståelsen av det som blir formidlet (Schiefløe, 2011, s. 303). For at den verbale kommunikasjonen mellom partene skal foregå uten problemer, må partene ha noen felles referanserammer og beherske samme språk og/eller måter å uttrykke seg på (Schiefløe, 2011, s. 304).

Dette kan ses i lys av at Dahl mener at kommunikasjonen mellom mennesker blir mer utfordrende desto større kulturelle ulikheter det er mellom deltakerne i kommunikasjonen, og prater i denne sammenhengen om et kulturfilter (Dahl, 2001, s. 66-67). Kulturfilteret er ment som en metafor for kommunikasjon mellom mennesker, og kan ses på som et menneskes kulturelle referanseramme, som det formidler og tolker kommunikasjon gjennom (Dahl, 2001, s. 66-67).

Kulturfilteret påvirkes av sosialiseringen vi har gjennom livet, og vi blir både bevisst og ubevisst preget av dette (Dahl, 2013, s. 90). Kulturfilteret er dynamisk og i stadig endring gjennom nye møter med andre kulturer, mennesker, filmer og lignende (Dahl, 2013, s. 91). Kulturfilteret kan ses i lys av at kultur også kan forstås som det som gjør det mulig å kommunisere med hverandre, på bakgrunn av felles språk, kunnskaper, verdier og erfaringer (Eriksen, 2001, s. 44). Hvordan vi forstår de verbale utsagnene i

kommunikasjonen, vil nemlig avhenge av de tankene som oppstår underveis (Schieffloe, 2011, s. 305).

2.6.1 En multimodal tilnærming til kommunikasjon

Det er mulig å se på kommunikasjon fra et multimodalt perspektiv, hvor kommunikasjon foregår ved hjelp av flere ulike ressurser, som eksempelvis tekst og bilder, hvorav disse er meningsbærende i kommunikasjonen (Skrede, 2021, s. 10). Visuell kommunikasjon er et aspekt ved dette, og omhandler visuelle kommunikasjonsformer som for eksempel bilder (Skrede, 2021 s. 10 + 15). Gjennom visuell kommunikasjon, er det mulig å kommunisere det som er utfordrende å si ved bruk av verbal kommunikasjon eller gjennom tekst (Machin & Mayr, 2012, s. 9, sitert i Skrede, 2021 s. 15).

2.7 Forskning relevant for vår problemstilling

Vi har funnet lite forskning som retter seg spesifikt mot vår problemstilling, som omhandler minoritetsspråklige barn og tilhørighet i barnehagen. Derimot har vi funnet forskning omkring tematikker som allikevel er relevante i henhold til vår empiri.

Bergset (2019, s. 49) ønsket i sin forskning å undersøke hva som var førende for samspillet mellom minoritetsspråklige foreldre og personalet i barnehagen, og hva som kunne styrke dette samspillet. I hennes forskning satte en styrer i en bestemt barnehage i gang et prosjekt for å fremme kommunikasjonen med minoritetsspråklige foreldre (Bergset, 2019, s. 53). Det kom da frem at personalet var usikre på hvordan de skulle kommunisere med disse foreldrene og de gav uttrykk for en forforståelse om at det var vanskelig å få til kommunikasjon med denne foreldregruppa (Bergset, 2019, s. 55-56). Ulike tiltak ble igangsatt, som for eksempel å spille musikk fra foreldrenes hjemland, noe som viste seg å være en døråpner for kommunikasjon med foreldrene (Bergset, 2019, s. 58).

Personalet erfarte at de ble opptatt av andre former for kommunikasjon i prosjektet, som bruk av konkreter og bilder, og opplevde da at de kunne kommunisere og forstå hverandre gjennom bruk av nonverbal kommunikasjon (Bergseth, 2019, s. 61). De erfarte også at foreldrene opplevde å bli anerkjent da de fikk medvirke mer, og at satsningen ga positive effekter på samspillet i barnegruppa (Bergset, 2019, s. 58)

Skaremyr (2019, s. 9) skrev sin doktorgradsavhandling om språklige samfunn i svenske-førskoler, med fokus på minoritetsspråklige barns deltakelse. I hennes første delstudie fokuserte hun på hvordan minoritetsspråklige barn, ved oppstart i barnehagen, kommuniserer i samhandling med andre (Skaremyr, 2019, s. 9). Hun fant da ut at barna deltar i samhandling ved å bruke kommunikasjon av multimodal karakter, gjennom å benytte seg av både kroppsspråk, verbalspråk og konkrete for å kommunisere (Skaremyr, 2019, s. 111). Studien viste også at barnas måter å kommunisere på, gikk fra mer kroppslige handlemåter, til mer bruk av det verbale språket over tid (Skaremyr, 2019, s. 17).

3. Metode

I dette kapitlet kommer vi til å begrunne hvorfor vi valgte intervju som metode for å undersøke problemstillingen vår, samtidig som vi kommer til å redegjøre hvilke avgrensinger vi satte oss for informantene som har deltatt i bachelorprosjektet. Selve gjennomføringen av intervjuene vil videre bli belyst. Deretter kommer vi til å diskutere metodiske refleksjoner knyttet til vår erfaring med å bruke intervju som metode. Forskningsetiske refleksjoner omkring prosjektet vil til slutt bli diskutert.

3.1 Redegjørelse av intervju som metode

Vi benyttet oss av kvalitative intervju som metode for datainnsamlingen. Dette gjorde vi, da vi ønsket dybdekunnskap omkring et fåtalls menneskers erfaringer omkring det spesifikke temaet, minoritetsspråklige barn og tilhørighet i barnehagen (Dalland, 2022, s. 55). Intervjuet var semistrukturert, da vi tok utgangspunkt i en intervjuguide som grunnlag for samtalen, med spørsmål som var nøye utvalgt for at vi skulle kunne samle inn mest mulig kunnskap og erfaringer omkring temaet og problemstillingen vår (Kvale & Brinkman, 2015, s. 156-157). Spørsmålene har også blitt formulert på bakgrunn av teori som er relevant for temaet.

3.2 Utvalget av informanter

Vi valgte å intervju pedagogiske ledere, da det er de som har det overordnede ansvaret for avdelingen og for foreldresamarbeidet. Pedagogisk leder måtte også ha jobbet minst 3 år i barnehage. Bakgrunnen for dette er at vi ønsket at informanten skulle ha en del erfaring med å være i rollen som pedagogisk leder, og dermed mer erfaring med minoritetsspråklige barn og foreldre. Dette er noe vi tenkte kom til å berike prosjektet vårt, og som kom til å være av stor betydning, da desto mer erfaring en pedagogisk leder har omkring temaet, desto mer kunnskaper og opplevelser har vedkommende å reflektere rundt når det kommer til spørsmålene i intervjuet. Vi ønsket kun en informant per barnehage, da vi ønsket mest mulig nyansert og mangfoldig informasjon. Informantene ble rekruttert via styrer i de enkelte barnehagene.

3.3 Presentasjon av informanter

Vi har intervjuet fire informanter, hvorav alle arbeidet i barnehager i ulike kommuner i Rogaland. I det følgende kommer en kort presentasjon av hver informant. Informantenes navn og arbeidssted er blitt anonymisert og gitt fiktive navn. Vi så heller ikke sammenheng mellom informantenes kjønn og informantenes svar på problemstillingen, og har derfor anonymisert kjønn også i den videre oppgaven. Alle informantene er etnisk norske, utdannet barnehagelærere, og har erfaring med minoritetsspråklige barn og foreldre fra praksis.

Anne fra Engen barnehage

Anne har jobbet som pedagogisk leder i 10 år. Hun har hatt erfaring med minoritetsspråklige barn og foreldre i 15-20 år fra både barnehage og skole.

Berit fra Fjellvett barnehage

Berit har jobbet i ca. 5 år som pedagogisk leder i en barnehage, hvor store deler av barnegruppa er, og har tidligere vært minoritetsspråklige.

Cecilie fra Gol barnehage

Cecilie har jobbet som pedagogisk leder i ca. 10 år. Hun har videreutdanning som er relevant for temaet for oppgaven. Cecilie har mye erfaring med minoritetsspråklige, da store deler av barnegruppa til enhver tid har vært minoritetsspråklige.

David fra Håp barnehage

David har jobbet som pedagogisk leder i ca. 20 år. Han har fått mye erfaring med minoritetsspråklige foreldre de siste årene.

3.4 Gjennomføring av intervjuene

Vi hadde ikke lov til å ta opptak av intervjuene, og derfor ble intervjuene på forhånd planlagt slik at en student skulle fungere som skribent, og en student skulle være intervjuer. Dette var for å sikre at vi fikk med oss alt av det informanten sa, da vi tenkte at det gjerne kom til å være utfordrende for en student å gjøre begge deler samtidig.

Vi fikk gjennomføre intervjuene som planlagt på det første og det siste intervjuet. På grunn av sykdom ble de to andre intervjuene gjennomført av en student alene, og hun fungerte derfor som både intervjuer og skribent.

3.5 Metodiske refleksjoner ved bruk av intervju som metode

Vi vil nå gjennomgå og reflektere rundt våre opplevelser med å bruke intervju som metode. Ved å reflektere rundt dette ønsker vi å øke påliteligheten til oss som forskere og til arbeidet vårt, og dermed sikre god kvalitet på oppgaven (Dalland, 2020, s. 58). Samtidig vil også våre refleksjoner omkring prosessen være med på å synliggjøre hva vi har lært underveis, noe som er viktig for vår egen utvikling som forskere.

3.5.1 Utforming av intervjuguiden

Vi tok utgangspunkt i en intervjuguide med standardiserte spørsmål for intervjuene vi gjennomførte. Etter gjennomføringen av det første intervjuet, tilførte vi 3 ekstra spørsmål til intervjuguiden, da det oppstod et behov for noen flere spørsmål for at vi skulle få mest mulig informasjon omkring problemstillingen vår. Ved at vi brukte semistrukturerte intervju som metode, var dette fullt mulig å gjøre, samtidig som det også var viktig for vår læreprosess som forskere (Kvale & Brinkman, 2015, s. 156-157). Dette er noe vi tar med oss og reflekterer rundt i den videre oppgaven.

Vi la da til et spørsmål som omhandlet synliggjøring av enkeltbarnets kulturelle identitet, da vi ønsket å undersøke om dette kunne ha sammenheng med barnas opplevelse av tilhørighet. I tillegg la vi til et spørsmål som omhandlet kommunikasjon med foreldrene og et spørsmål omkring hvordan det ble synlig at barna opplevde tilhørighet i barnehagen. Spørsmålene som ble lagt til etter første intervju, er markert med en "pil" i intervjuguiden (vedlegg 2).

Utover i de enkelte intervjuene opplevde vi at informantene ofte hadde vært innom temaene som de videre spørsmålene omhandlet, og at det i noen tilfeller ble gjentakelser på det informantene allerede hadde sagt. Vi reflekterte litt rundt hva som kan være årsaken til dette.

Vi utformet spørsmålene slik at vi skulle få mest mulig informasjon omkring alle tematikker. Vi tok derfor ikke med i betraktning at noen informanter pratet utfyllende og

fortsatte etter de hadde svart på de aktuelle spørsmålene. Dette kan ha vært en medvirkende årsak til at vi opplevde at informantene allerede hadde vært innom tematikkene på forhånd.

Samtidig kan dette også ha sammenheng med at det første forskningsspørsmålet, som omhandlet hvordan pedagogene samarbeider med foreldrene, i stor grad ble utformet på bakgrunn av vår antakelse om at foreldresamarbeid var en viktig faktor for å fremme at barna kunne oppleve tilhørighet. Videre innunder forskningsspørsmål to, spurte vi om hvilke faktorer pedagogen opplevde som viktige for at barna kunne oppleve tilhørighet i barnehagen. Da personalet i likhet med oss, opplevde at foreldresamarbeid var en viktig faktor, er det naturlig at dette ble trukket frem igjen. På tross av at noen tematikker ble gjentakende, synes vi det var viktig at begge spørsmål var inkludert i intervjuguiden, da det på forhånd er umulig å vite hva informantene svarer på spørsmålene.

Vi la også til et tredje forskningsspørsmål i etterkant av intervjuprosessen, da vi på bakgrunn av våre antakelser, anså dette også som betydningsfullt for å kunne svare på vår problemstilling. Dette burde vært med fra starten av prosjektet, men det ble først klart for oss underveis at vi også undersøkte dette. Vi kunne legge dette til uten problemer, da vi allerede hadde stilt spørsmål som omhandlet forskningsspørsmålet i intervjuene.

I ettertid ser vi også at det er flere spørsmål vi kunne ha stilt informanten, for å sikre større forståelse omkring faktorene som de trakk frem som betydningsfulle, for å fremme minoritetspråklige barns tilhørighet. Blant annet skulle vi i ettertid ønske at vi hadde innsikt i hva informantene mente med et godt foreldresamarbeid.

Vi ser også i ettertid at vi kunne vært tydeligere på å spesifisere hvilke deler av barnas identitet vi ønsket å undersøke, nemlig den kulturelle identiteten, og hvordan denne ble synliggjort i barnehagen. Under intervjuene spurte vi bare om hvordan enkeltbarnets identitet ble synliggjort i barnehagen. Derimot antok vi at informantene forstod hva vi mente, og vi opplevde at svarene deres samsvarte med innholdet i begrepet kulturell identitet.

3.5.2 Gjennomføringen av intervjuene

Informantenes utsagn ble skrevet ned av en og samme student gjennom hele prosessen. Det vil derfor ikke være direkte sitater av informantenes svar i alle tilfeller, da informantene sa mye som skulle skrives ned på en gang. Derfor ble informantenes svar skrevet ned i korte setninger eller i form av stikkord, for så å bli skrevet om til hele setninger så fort de enkelte intervjuene var overstått. Dette opplevde vi fungerte greit, og vi synes å ha fått med hovedtrekkene i informantenes svar ved å gjøre det på denne måten. Det ville derimot vært mest gunstig med direkte sitater fra informantene, men når dette ikke lot seg gjøre, synes vi at alternativet fungerte greit.

Som vi nevnte ovenfor ble første og siste intervju gjennomført som planlagt, mens de to andre ble gjennomført av en student alene. Samme student renskrev også intervjuene fortløpende etterpå. At det ble ulike intervjuere, kunne i stor grad ha påvirket funnene vi endte opp med, hadde det ikke vært for at vi på forhånd hadde laget en intervjuguide med standardiserte spørsmål. Dersom vi på forhånd ikke hadde laget intervjuguiden kunne dette ha ført til at det ble vanskelig å systematisere og sammenligne empirien i ettertid, da vi forskere vil ha ulike måter å intervju på, og alle informanter vil være ulike (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 79).

Vi opplevde ikke det at en student gjennomførte to av intervjuene alene, påvirket funnene noe særlig. Dette opplevde vi derimot påvirket samarbeidet oss studenter imellom i større grad, da studenten som ikke fikk deltatt på intervjuene opplevde å ikke ha full oversikt over informantenes svar, på tross av at hun hadde lest grundig gjennom intervjumaterialet i ettertid. Dette kan ha sammenheng med at studenten som gjennomførte intervjuene var en del av prosessen hele tiden, og dermed var aktivt med og påvirket intervjuene og informasjonen som vi fikk ut fra disse (Dalland, 2020, s. 57).

Vi opplevde også at vi gikk en del over tiden som var avsatt for intervjuene, på andre og siste intervju. Ved de to andre intervjuene holdt vi oss innenfor tiden på 30-40 minutter. Vi reflekterte først om dette kunne ha sammenheng med at en student gjennomførte et av disse intervjuene alene, men da dette ikke var gjeldende for begge intervjuene som ble gjennomført alene, forkastet vi fort denne tanken. Vi kom derimot frem til at dette kunne ha sammenheng med variasjon i informantenes svar, da noen av informantene naturlig svarte kort og presist, mens andre mer utfyllende på spørsmålene. I ettertid ser vi at vi

gjerne kunne ha satt av mer tid til selve intervjuene, for å gjøre rom for mangfoldet i informantenes måter å svare på.

Intervjuet og kvaliteten på informasjonen vi fikk fra informantene vil til enhver tid påvirkes av vår personlighet, livserfaring og evne til å oppnå kontakt med dem (Dalland, 2020, s. 57). Vi som forskere vil dermed alltid være med å påvirke de resultatene vi ender opp med i prosjektet, noe som vi måtte ta hensyn til når vi videre skulle analysere intervjumaterialet. I praksis vil derfor vår manglende erfaring som forskere og intervjuere, ha vært med og påvirket informanten og informasjonen vi fikk. Vi opplevde å få god kontakt med informantene og opplevde at både vi og informantene var avslappet underveis i intervjuene.

På tross av liten erfaring med å være intervjuere og forskere, har vi begge mye erfaring med å bli kjent med nye mennesker og sette oss inn i deres ståsted, fra praksis i ulike barnehager. Dette tenker vi har vært en god erfaring å ha med seg inn i intervjuprosessen, og vi opplever derfor ikke at vår manglende erfaring som forskere og intervjuere hadde noe særlig betydning når det kom til å etablere god kontakt med informanten, da intervjuene i stor grad handlet om å sette seg inn i og forstå informantenes ståsted (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 20). Vi opplevde derimot at vår manglende erfaring som forskere kom til syne ved utarbeidelsen av intervjuguiden, da vi i ettertid måtte bearbeide denne etter første intervju. Samtidig vil endringer underveis være en del av enhver læringsprosess, og særlig i sammenheng med å bruke semistrukturerte intervju som metode, vil dette være en viktig del av læreprosessen (Kvale & Brinkman, 2015, s. 156-157).

3.5.3 Empiri

Etter å ha gjennomført intervjuene, opplevde vi i all hovedsak at empirien i stor grad samsvarte med hverandre, ved at det var flere likhetstrekk i funnene våre på tvers av informanter. Dette kan ha sammenheng med at vi på forhånd hadde satt oss godt inn i relevant teori, og dermed i stor grad visste hva vi ville undersøke, noe vi tok med oss i utformingen av intervjuguiden. Samtidig har vi samme utdanningsbakgrunn som informantene, og det kan derfor også tenkes at vi har det samme begrepsrepertoaret, og at vi i stor grad tilegner disse begrepene samme betydning. Det er mulig at det hadde vært større

forskjell i informantenes svar dersom vi hadde intervjuet personer innenfor ulike yrkesretninger, som ikke har det samme begrepsrepertoaret og utdanningsbakgrunn som oss.

Vi ser også at vår empiri delvis er resultat av vår utforming av intervjuguiden, samtidig som de enkelte informantenes svar vil variere på disse spørsmålene. I ettertid av intervjuprosessen, tenker vi at fellesskapet gjerne er en større faktor for å fremme tilhørighet i barnehagen, enn det som er blitt synlig gjennom vår forskning. Dette er med den bakgrunn av at vi ikke hadde med noe spørsmål som omhandlet fellesskap, og dermed ikke har noe særlig empiri omkring dette. Samtidig tenker vi at fellesskapet er en del av de faktorene som informantene oppgav var viktige, da disse omhandlet trygge relasjoner til barn og foreldre.

3.5.4 Vår oppsummerende erfaring med å bruke intervju som metode

Selve prosessen med å skaffe informanter opplevde vi som strevsom, da det var utfordrende å få tak i informanter som kunne tenke seg å stille til intervju. Mange hadde ikke kapasitet, enten pga. sykdom eller at de allerede hadde sagt ja til å delta i andres prosjekter. På tross av en strevsom start, opplevde vi det interessant og lærerikt å bruke intervju som metode i dette prosjektet. For vårt videre arbeid i barnehagen med foreldresamarbeid og foreldresamtaler, opplevde vi det som en nyttig erfaring å skulle være intervjuere, hvor vi skulle sette oss inn i informantens livserfaring.

3.6 Funnenes generaliserbarhet

Generaliserbarhet handler om i hvilken grad forskningen er aktuell utover de enhetene som er studert i den gjeldende forskningen (Tjora, 2018, s. 79). I hvilken grad forskningen er generaliserbar, kan komme til syne i en modell kalt stegvis-deduktiv induksjon, som innebærer prosessen fra datagenerering til teoriutvikling, hvor analyse er en sentral del av dette (SDI) (Tjora, 2018 s. 9 + 79). Vår forskningsprosess er generaliserbar i den forstand at den forteller og gir en innsikt i hvilke faktorer som er av betydning for å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen.

Dette handler også om forskningens validitet, nemlig i hvilken grad forskningen er overførbart og troverdig (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Overførbart handler om i hvilken grad våre funn også kan gjelde i lignende sammenhenger, og det kan tenkes at våre funn eksempelvis også kan være gjeldene for minoritetsspråklige barn i skolen. I hvilken grad forskningen vår er troverdig, kan knyttes opp til hvorvidt vårt valg av metode var godt egnet til formålet med forskningen, og hvorvidt funnene representerer virkeligheten (Kvale & Brinkman, 2015, s. 276). Vi opplever at intervju var den beste metoden for å undersøke problemstillingen vår, da dette som vi innledningsvis gjorde rede for, var metoden som gav oss størst innsikt fra de som kjenner virkeligheten omkring temaet best, nemlig de pedagogiske lederne. Gjennom at vi valgte å rekruttere informanter som arbeider i ulike kommuner, er dette med på å øke validiteten til prosjektet, da dette gjerne representerer et utvalg av virkeligheten, fremfor at vi hadde valgt å intervju fire pedagogiske ledere i samme barnehage eller i samme kommune. Da kunne det vært en fare for at funnene våre i mindre grad hadde representert et utvalg av virkeligheten, da det er en mulighet for at ansatte i samme kommune eller barnehage har felles arbeidsmåter å gå ut ifra.

For å kvalitetssikre funnene vi endte opp med i dette prosjektet og for å i større grad få en generell innsikt i temaet, har vi også reflektert rundt prosjektets reliabilitet, som i vår kvalitative forskning, handler om i hvilken grad vår fremgangsmåte har sørget for at funnene våre er korrekte og pålitelige (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44; Thurén, 2009, s. 31- 32). Ved at vi i denne bacheloroppgaven gir en grundig beskrivelse av hele forskningsprosjektet, øker vi forskningens reliabilitet, da det er mulig for andre å vurdere forskningen vår (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Samtidig økes oppgavens reliabilitet ved at vi i dette metodekapittelet har gjort rede for og reflektert rundt, hvordan våre tidligere erfaringer og vår utforming av intervjuguiden vil påvirke vår empiri i denne forskningen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44).

3.7 Forskningsetiske refleksjoner

Vi vil nå reflektere rundt de forskningsetiske hensynene vi regner som relevante i vårt prosjekt.

3.7.1 Forskningsetiske hensyn med tanke på informanter

Når vi benytter oss av informanter for å samle inn empiri, er det noen etiske dilemmaer som vi må ta hensyn til. Disse hensynene er utformet av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). Disse kan kategoriseres i noen hovedkategorier (Nerdrum, 1998, sitert i Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 41- 42).

For det første har informanten selvbestemmelsesrett (Nerdrum, 1998, sitert i Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 41). For å sikre at informantene opplevde selvbestemmelse over egen deltakelse i prosjektet, gav vi på forhånd av intervjuet, informanten et informasjonsskriv hvor vi informerte om prosjektet og hva deltakelse i prosjektet innebar (vedlegg 1). Det ble blant annet tydeliggjort at vedkommende har selvbestemmelsesrett over egen deltagelse i intervjuet, og kan trekke sitt samtykke når som helst i løpet av prosjektperioden, uten at dette vil ha noen negativ konsekvens for informanten (Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 41). Vi informerte også om det samme ved intervjustart.

For det andre har forskeren et ansvar og en plikt om å respektere informantens private liv og hva informanten anser som privat (Nerdrum, 1998, sitert i Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 41- 42). Dette gjorde vi ved å endre en del informasjon om informantene slik at de ikke skulle bli gjenkjennelige. Vi har eksempelvis benyttet oss av fiktive navn på informanter og barnehager i denne oppgaven. I tillegg er informantenes kjønn blitt anonymisert.

Vi brukte et standardisert språk (bokmål) når vi skrev ned informantenes utsagn, fremfor å bruke dialektuttrykk, noe som gjerne kunne ha vært avslørende for informantens privatliv.

For det tredje står forskeren ansvarlig for at informantene skal utsettes for minst mulig belastning (Nerdrum, 1998, sitert i Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 42). Gjennom å stille informantene spørsmål som vi selv ville ha syntes det var greit å svare på, forsøkte vi å utsette informantene for minst mulig belastning. I praksis opplevde vi informantene som trygge underveis i intervjuet.

Gjennom forskningen har vi tatt vare på så lite informasjon om informantene som mulig, men opplysninger som navn på informant, navn på barnehage og kontaktinformasjon vil

bli oppbevart til prosjektets slutt. Disse personopplysningene koblet vi opp mot fiktive navn, så fort intervjuene var overstått, og vi skulle sette i gang med å analysere intervjumaterialet. Vi har fått tillatelse til å behandle og oppbevare disse personopplysningene fra Norsk senter for forskningsdata (NSD). Når vi oppbevarer denne informasjonen bruker vi ulike lagringsenheter, slik at intervjumaterialet ikke blir oppbevart på samme sted som navn og kontaktinformasjon til informantene.

3.7.2 Forskningsetiske hensyn med tanke på tredjepersoner

Det er også viktig at vi er bevisste tredjepersoners rett til personvern ved at vi ivaretar og anonymiserer de opplysningene som omhandler mennesker, som både direkte og indirekte kan identifiseres gjennom opplysningene som kom frem i intervjuene (NSD).

I vårt prosjekt kan dette dreie seg om barn, foreldre og ansatte i barnehagen. Informantene gjorde derimot dette for oss, da de anonymiserte hendelser og personer også til oss, og ivaretok derfor de enkeltes rett til personvern.

4. Analyse og drøfting av empiri

I dette kapitlet vil vi analysere empirien fra intervjuprosessen og drøfte denne i lys av teori relevant for vår problemstilling, som er: *Hvilke faktorer opplever pedagogisk leder er viktige i arbeidet med å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen?*

Empirien fra intervjuene vil bli presentert og drøftet fortløpende. Vi vil først se på informantenes forståelse av begrepene trygghet og tilhørighet. Trygge relasjoner til barn og foreldre vil videre bli reflektert rundt og drøftet. Og til slutt vil informantenes utsagn knyttet til synliggjøring av enkeltbarnets kulturelle identitet bli sett i lys av vår problemstilling. Vi vil da ta i bruk relevante fagbegrep som er blitt gjort rede for i teorikapitlet.

Kommunikasjon viste seg å indirekte være av stor betydning for de faktorene som informantene oppgav var viktige i arbeidet med å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen. Dermed ble det som vi innledningsvis informerte om, nødvendig og relevant og også trekke inn hvordan kommunikasjonen mellom personalet og barna, og mellom personalet og foreldrene foregikk. Kommunikasjon er derfor noe som kommer til å være gjennomgående i de siste delkapitlene i analysen, som omhandler trygge relasjoner og synliggjøring av enkeltbarnets kulturelle identitet. Vi opplevde det unaturlig og gjentakende å skille kommunikasjonen bort fra analysen av denne empirien, da den viste seg å være såpass betydningsfull i disse tematikkene.

4.1 Begrepet trygghet vs. begrepet tilhørighet

Begrepet trygghet ble trukket frem av flere informanter både når det gjaldt foreldresamarbeidet og når det gjaldt hvordan det ble synlig at barna opplevde tilhørighet.

Hvorfor mener du det er viktig med et godt foreldresamarbeid? (Intervjuer)

(...) Når foreldrene stoler på oss og ser at vi vil det beste for deres barn, gjør dette at de prater godt om barnehagen, noe som kan gjøre barna trygge i barnehagen

(...) Det er kjempeviktig med foreldrene. Det er hos foreldrene vi må sette støtet, vi må få de trygge og gode (David)

Hvordan opplever du at det blir synlig at barna opplever tilhørighet i barnehagen?
(Intervjuer)

Når de tar kontakt med de andre barna og når de kommer til oss og vi ser at de er trygge på oss(...) (David)

Som sitatene ovenfor demonstrerer, opplevde vi at informantene brukte begrepet trygghet i større grad enn begrepet tilhørighet. Vi kan reflektere rundt om hvorvidt tilhørighet er en forutsetning for at barna kan oppleve trygghet, om trygge og tillitsfulle relasjoner legger grunnlaget for at barna kan oppleve tilhørighet, eller om trygghet og tilhørighet utvikles i samspill med hverandre. I lys av at tilhørighet handler om å oppleve nærhet til personer og steder, er det naturlig å forstå at også trygge relasjoner er en viktig del av dette, da en gjerne ikke ville ha opplevd tilhørighet ovenfor steder eller mennesker som en ikke opplevde som trygge (Kibsgaard, 2007, s. 17; Olsen, 2007, s. 11).

Ved å legge vekt på trygghetsbegrepet som en essensiell del av begrepet tilhørighet, slik som Olsen (2007, s. 11) påpeker, blir det tydelig at begrepene er i relasjon til hverandre, og at det dermed også er naturlig for de ansatte å bruke begrepet trygghet i sammenheng med tilhørighet.

En annen mulig forklaring på hvorfor informantene bruker begrepet trygghet i større grad enn tilhørighet, kan tenkes å ha sammenheng med begrepsrepertoaret som informantene har fått gjennom sin utdanning som barnehagelærere. Trygghet er et begrep som blir aktivt brukt i store deler av utdanningen, fremfor tilhørighet som blir brukt i liten grad. Dette er noe vi selv som barnehagelærerstudenter har erfart, men vi opplever at begrepet tilhørighet sier noe mer enn begrepet trygghet i sammenheng med vår problemstilling. Begrepet tilhørighet er nært sammenflettet med begrepet trygghet, anerkjennelse, og fellesskap og rommer derfor mer i sin definisjon enn begrepet trygghet alene (Schifloe, 2011, s. 302).

4.2 Trygge relasjoner til barn og foreldre

Gjennom intervjuprosessen kom det frem at pedagogen opplevde at trygge relasjoner til barn og foreldre er de viktigste faktorene for å fremme at barna kan oppleve tilhørighet i barnehagen. Dette vil bli videre utdypet nå.

4.2.1 Et trygt foreldresamarbeid

Alle informantene våre opplevde at foreldresamarbeid var meget viktig for arbeidet med barna i barnehagen, og en viktig faktor for å fremme tilhørighet. Dette gjaldt alle barn og foreldre, uavhengig av språk og bakgrunn. Samtlige poengterte viktigheten med at dersom de fikk foreldrene trygge og gode, ville dette igjen virke positivt inn på barnas trygghet i barnehagen. Dette samsvarer med det Gjervan (2013, s. 111) skriver, nemlig at et trygt foreldresamarbeid vil virke positivt inn på barnas trygghet i barnehagen.

Hvis du har et godt foreldresamarbeid, så er det enklere å få barn inkludert. Da blir barna lettere trygge på andre og det er lettere å få dem inkludert. Det er viktig med dialog med foreldrene, da kan de også fremsnakke barnehagen. Når det er en god tone mellom personalet og foreldrene, er det trygt for barna. (Anne)

Vår forforståelse om at manglende felles språk og kultur kunne være en utfordring for foreldresamarbeidet og videre for å skape tilhørighet blant minoritetsspråklige barn, stemmer til en viss grad.

På den ene siden gav informantene uttrykk for at det ble satt av mer tid og ressurser (som for eksempel tolk og tekniske hjelpemidler), til samarbeid med minoritetsspråklige foreldre, for å sikre at alle parter ble forstått. Samtidig opplevde vi ikke at informantene så på manglende felles språk og kultur, som noe som hadde betydning for barnas opplevelse av tilhørighet. Det informantene derimot trakk frem som var av betydning, var trygge og tillitsfulle relasjoner mellom personalet og foreldrene. Dette kommer tydelig frem når informant David sa:

“Det er det beste for barna at vi og foreldrene har det godt sammen. Når foreldrene stoler på oss og ser at vi vil det beste for deres barn, gjør dette at de snakker godt om barnehagen, noe som igjen kan gjøre barna trygge i barnehagen.

Det beste jeg vet er å jobbe med foreldrene. Det er kjempeviktig med foreldrene. Det er hos foreldrene vi må sette støtet, vi må få de trygge og gode.” (David)

Informantenes utsagn samsvarer med det Gjervan (2013, s. 111) skriver om at arbeidet med å få foreldrene trygge er en av personalets viktigste oppgaver, og at dette vil virke positivt inn på barnas trivsel og trygghet i barnehagen. Med andre ord var det kvaliteter i relasjonen mellom foreldre og ansatte som informantene opplevde var av betydning for barnas opplevelse av tilhørighet, nemlig at relasjonen var preget av tillit og trygghet. I lys av at det er i hjemmet barna utvikler elementær tilhørighet, tillit, trygghet, tilknytning og identitet, vil det være naturlig at foreldrene er viktige i arbeidet med å fremme tilhørighet for barna i barnehagen (Glaser, 2013, s. 71; Kibsgaard, 2007, s. 20).

På den andre siden vil kommunikasjonen mellom personalet og foreldrene være av betydning for barnas opplevelse av tilhørighet dersom personalet skal kunne skape gode, tillitsbaserte, og trygge relasjoner med foreldrene, da dette kan tenkes å være avhengig av en eller annen form for kommunikasjon de imellom. For at samarbeidet mellom foreldre og personalet skulle fungere best mulig, trakk alle informantene frem at det ble satt av mer tid til dette foreldresamarbeidet. Dette kan ha sammenheng med mangelen på et felles språk og kulturelle referanserammer, og at kommunikasjonen med foreldrene dermed vil være mer utfordrende (Dahl, 2001, s. 66-67). Informantene trakk da også frem at kommunikasjonen foregikk på andre måter enn med majoritetsspråklige foreldre, som ved bruk av kroppsspråk, ansiktsuttrykk, bilder, google-translate og tolk ved noen anledninger. Dette kan ses i lys av at to tredjedeler av informasjonen i all kommunikasjon, blir tolket gjennom ikke-verbale kommunikasjonsformer (Birdwhistell 1979, sitert i Wadel, 1999, s. 25). Samtidig sier Schiefloe (2011, s. 303) at både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for at det en ønsker å kommunisere blir tolket rett.

Et tiltak som informantene benyttet seg av i kommunikasjonen med foreldrene, var å bruke bilder både som støtte til det verbale språket, og for å kommunisere hva barna hadde gjort i løpet av barnehagedagen. Dette illustreres av følgende sitat:

Vi har en app som vi legger ut bilder fra barnehagedagen på, og disse forsøker vi å legge ut før foreldrene kommer og henter i barnehagen. På den måten kan

foreldrene være litt mer forberedt på hva barnet har gjort, og forstå litt mer av det vi forteller. Det er ikke alltid vi klarer dette, men det er målet. (Cecilie)

Fra et multimodalt perspektiv på kommunikasjon, er bilder på lik linje med verbalspråket, en av flere ulike kommunikasjonsformer (Skrede, 2021, s. 10). Ved at barnehagen tar i bruk bilder som en del av kommunikasjonen med foreldrene i hentesituasjoner, kan det tenkes at foreldrene lettere forstår hva personalet kommuniserer ved henting, da de på forhånd har sett bilder som omhandler det samme. Dette samsvarer også med Bergsets (2019, s. 61) funn, hvor personalet i hennes prosjekt, erfarte at de kunne kommunisere med minoritetsspråklige foreldre ved bruk av blant annet bilder, og opplevde da at partene kunne forstå hverandre.

Samtidig trakk informantene frem at de brukte bilder som støtte til det verbale språket. Dette kan ses i lys av at Skaremyr (2019, s. 111) erfarte at minoritetsspråklige barn i hennes studie deltok i samhandling med andre, ved å ta i bruk kommunikasjon av multimodal karakter, ved å benytte seg av både konkrete, kroppsspråk og verbalspråk for å kommunisere. Dette tenker vi også kan overføres til personalets samhandling med minoritetsspråklige foreldre, hvor det gjerne vil være viktig å benytte seg av multimodale kommunikasjonsmåter for å kommunisere det som er utfordrende å kommunisere med bruk av verbalspråket (Machin & Mayr, 2012, s. 9, sitert i Skrede, 2021 s. 15).

Jeg bruker veldig mye tid i garderoben med barna. På den måten ser foreldrene at jeg bruker denne tiden, og de ser at barna er trygge på meg og kommer til meg. Jeg trygger foreldrene på denne måten. Det er viktig å vise foreldrene at vi og barna har det godt sammen, de trenger lenger tid på å bli trygge, nettopp fordi de ikke skjønner alt vi sier. (David)

Ut ifra sitatet over kan vi se at David så på det som viktig å vise foreldrene at barna var trygge på dem, da de ikke skjønnte alt personalet sa. Dette gjør David ved å bruke nonverbal kommunikasjon, ved at han bruker sitt kroppsspråk i samhandlingen med barna (Schieffloe, 2011, s. 303). Gjennom nonverbal kommunikasjon blir det, som vi har vært inne på i teorikapittelet, formidlet relasjonell budskap, som er informasjon som beskriver forholdet mellom kommunikasjonsdeltakerne (Wadel, 1999, s. 20 + 31). I lys av dette vil det være naturlig at David bruker nonverbal kommunikasjon for å vise foreldrene at barna er trygge

på dem, ved at det da gjerne vil komme til syne at relasjonen er preget av tillit og trygghet. Det kan videre tenkes at dette vil være en fin inngang til å skape tillit hos foreldrene i etableringsfasen av foreldresamarbeidet (Wadel, 1999, s. 64).

To av informantene, Cecilie og David, sa at de kunne bruke google- translate i hverdagssituasjoner med foreldrene. Samtidig påpekte David at det er vanskelig å vite om det er det riktige som blir oversatt ved bruk av oversetting på mobilen. Han trekker også frem at det er vanskelig på en generell basis å forsikre seg om at det barnehagen ønsker å formidle blir forstått, men dette blir forsøkt tolket ut fra ansiktsuttrykk osv. Informantene trakk også frem viktigheten av oppstartsamtaler med bruk av tolk, for å sikre at barnehagen og foreldrene kunne formidle det de ønsket, og bli forstått.

4.2.2 Fellesskap og trygge relasjoner mellom barna og personalet

Hvordan opplever du at det blir synlig at barna opplever tilhørighet i barnehagen?
(Intervjuer)

Når de tar kontakt med de andre barna, og når de kommer til oss og vi ser at de er trygge på oss. Det er ikke vanskelig å se når de er trygge. Når de leker og oppfører seg som de andre barna er de trygge". (David)

Vi ser hverdagsgleden de har, og måten de viser tillit til oss, og tørr å komme til oss for trøst. Trygghet og tilknytning. (Berit)

Informantene trakk frem at det ble synlig at barna opplevde tilhørighet blant annet når de tok kontakt med de andre barna og personalet. I lys av at fellesskap handler om å delta i kommunikativ samhandling med andre mennesker, og videre er en betingelse for opplevelse av tilhørighet, vil det være viktig at barna inngår i samspill med andre i barnehagen (Schiefløe, 2011, s. 302).

I disse samspillene nevner informantene at trygge og tillitsfulle relasjoner, er det de opplever kommer til syne når barna opplever tilhørighet i barnehagen. Personalets trygge relasjoner til barna er dermed også en viktig faktor for å fremme tilhørighet. Dette stiller store krav til pedagogen som skal etablere en trygg og tillitsfull relasjon med enkeltbarnet,

og videre fungere som en tilknytningsperson ovenfor barnet (Glaser, 2013, s. 70; Broberg et al., 2014, s. 170). For å kunne etablere gode tilknytningsrelasjoner preget av tillit, må personalet gjentatte ganger være tilgjengelig for barna og støtte dem i hverdagen (Broberg et al., 2014, s. 65; Glaser, 2013, s. 71). Ut ifra sitatet fra Berit kan vi tolke det slik at personalet har demonstrert deres tilstedeværelse ovenfor barna gjentatte ganger, ved at barna våger å komme til dem for trøst.

Informantene utdypet ikke hvordan de arbeidet med å trygge barna, foruten om at samtlige trakk frem at dersom foreldrene var trygge ville dette virke positivt inn på barnas trygghet i barnehagen. Samtidig trakk informant David inn følgende omkring hvordan:

Det er viktig med en voksen som er primært for de, og som er tilgjengelig for dem hele dagen. Dette er mye viktigere hos disse barna enn hos de norsk-språklige. En som kan være med å føre og vise, og parallelprate (beskrive det som skjer) osv.
(David)

Barna blir trygge på oss uavhengig av språket, men dette er enklere dersom det er det samme som vårt. Det samme gjelder oss voksne. (David)

Ut ifra sitatene over kan vi tolke det slik at barna blir trygge uavhengig av språklige forskjeller, men at det er enklere for barna å bli trygge når språket er felles. Vi kan også trekke slutninger til at det på grunn av et manglende felles språk, blir desto viktigere å vise barna at personalet er til å stole på, ved å hjelpe dem gjennom hverdagen. Dette kan ses i lys av at trygghet står i nær relasjon til stabilitet, forutsigbarhet og forståelse (Eriksen, 2006, s. 13; Schiefloe, 2011, s. 302). Ved at barna dermed opplever en voksen som er stabil og forutsigbar for dem i starten, kan dette virke positivt inn på deres opplevelse av tilhørighet.

Dette kan også belyses ut ifra tilknytningsteori hvor den ansatte skal skape tilknytningsrelasjoner med barna i barnehagen. Gjennom at den samme ansatte har kontinuerlig kontakt med barnet hver dag, som videre er delaktig og engasjert i aktiviteter barnet holder på med, er det mulig at en tilknytningsrelasjon mellom barnet og den ansatte

kan utvikle seg, og det legges da videre til rette for at barnet kan oppleve tilhørighet i barnehagen (Broberg et al., 2014, s. 61).

4.3 Synliggjøring av enkeltbarnets kulturelle identitet

Når vi spurte om hvordan enkeltbarnets kulturelle identitet ble synliggjort i barnehagen og når vi spurte om hvilke faktorer de anså som viktige i arbeidet med å fremme at barna skulle oppleve tilhørighet i barnehagen, fikk vi samme type svar fra flere informanter. Vi opplevde at svarene på begge spørsmålene handlet om hvordan enkeltbarnet ble synliggjort og anerkjent i barnehagen.

Hvordan synliggjøres enkeltbarnets identitet i barnehagen? (Intervjuer)

Vi henger opp flagg fra der enkeltfamiliene kommer fra. Vi henger også opp enkelte ord fra hvert språk på veggen. Vi prøver også å ha varierte leker på avdelingen, som for eksempel dukker med ulik hudfarge, og ulike matvarer ved butikklek, og ikke bare de typisk norske rettene vi lager i Norge. (Cecilie)

Hvilke faktorer opplever du er viktige for at minoritetsspråklige barn skal oppleve tilhørighet i barnehagen? (Intervjuer)

Vi forsøker å dra inn enkeltbarnas språk for eksempel i sanger og fortellinger fra ulike land (...) Vi synger samme sang på flere ulike språk. (Cecilie)

Ved at vi opplevde dette, kan det reflekteres rundt hva dette kan komme av. For det første vil det være relevant å se på hvordan vi har formulert spørsmålene. Vi kan da spørre oss selv om vi har vært tydelig i vår formulering eller om spørsmålene er diffuse og vage, og at informantene dermed svarer det samme på begge spørsmålene. Vi opplever derimot at spørsmålene våre var konkrete og adskilte, da de omhandlet ulike tematikker, samtidig som spørsmålene bestod av helt ulike begreper. I ettertid ser vi derimot at vi kunne ha formulert spørsmålet som omhandlet hvordan enkeltbarnets identitet ble synliggjort i barnehagen, mer avgrenset, som vi reflekterte rundt i metodekapittelet. Vi ser imidlertid ikke dette som en årsak til at vi fikk samme type svar på spørsmålene.

For det andre vil det da være aktuelt å se på om dette kan skyldes informantenes forståelser av begrepene og spørsmålene. På forhånd av prosjektet antok vi at i hvilken grad barnas kulturelle identitet ble synliggjort i barnehagen, ville påvirke deres opplevelse av tilhørighet. Det kan derfor tenkes at informantene på lik linje som oss så koblinger mellom synliggjøring av enkeltbarnets identitet og deres opplevelse av tilhørighet. Dette kan ses i lys av at anerkjennelse som er en del av tilhørighetsbegrepet, handler om å få delta og få medvirke i fellesskapet (Olsen, 2007, s. 14). Dermed vil det være naturlig for informantene å se forbindelser mellom synliggjøring av enkeltbarnets identitet og tilhørighet. Vi tolker det ut ifra dette som at informantene også opplevde at synliggjøring av enkeltbarnas kulturelle identitet var en viktig faktor for å fremme tilhørighet, selv om trygge relasjoner til barn og foreldre ble sett på som de viktigste faktorene.

Informantene trakk frem at barna ble synliggjort og anerkjent på ulike måter i barnehagen. Informant Cecilie og David nevnte at de pleide ha noe kalt morsmålsdagen, hvor de spurte foreldrene om å være med å lage mat fra ulike kulturer, for deretter å synliggjøre matretten med flagg og navn på matretten. Ved å synliggjøre enkeltbarnas kulturelle identitet slik, legger personalet til rette for at barna kan oppleve tilhørighet i barnehagen, da barna gjennom kulturen opplever bekreftelse og tilhørighet (Schiefløe, 2011, s. 134).

Vi lager samlinger med et kamera som går på omgang. Da prater vi om det enkelte barnet som har kameraet. Barna tar med seg bilder hjemmefra og vi prater om den enkelte. (David)

Vi prøver også å lære oss noen enkeltord fra deres morsmål. Dette kan bli veldig morsomt. Barna får en enorm mestringsfølelse ved at de mestrer å si ord som vi voksne sliter med å si. (Berit)

Sitatene over demonstrer viktigheten av å synliggjøre enkeltbarnet i barnehagen, da det kommer frem hvor stor verdi det har for barna at deres kompetanser og kulturelle erfaringer blir synliggjort og anerkjent i barnehagen. At barna opplever mestringsfølelse ved at deres kompetanser og erfaringer blir trukket frem, kan knyttes videre opp mot at barna opplever å medvirke i barnehagehverdagen, som handler om at barnas stemme skal

bli hørt og anerkjent i felleskapet (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 8). Videre vet vi at barns medvirkning kan knyttes opp til anerkjennelse, som er et viktig element i begrepet tilhørighet (Olsen, 2007, s. 15). Dette samsvarer også med Bergsets forskning, hvor hun fant ut at foreldrene også opplevde å bli anerkjent når de fikk medvirke mer, noe vi tenker lett kan overføres til barna i denne sammenheng (Bergset, 2019, s. 58).

Vi opplevde at informantene i størst grad nevnte eksempler på at de synliggjorde barnets språk jevnlig i hverdagen, gjennom ord eller sang, og at andre deler av barnas kulturelle identitet i mindre grad ble synliggjort på en jevnlig basis. To av informantene trakk som allerede nevnt, også frem at de hadde morsmålsdagen. Samtidig ble det også trukket frem av samtlige informanter at de av og til synliggjorde eventyr fra barnas ulike kulturer, men at dette var avhengig av om foreldrene tok dette med til barnehagen.

Vi prøver å inkludere alle foreldrene i de temaene vi har og inviterer foreldrene til å bidra i disse temaene. For eksempel oppfordrer vi foreldrene til å ta med eventyr fra sitt land, men det er ikke mange som gjør dette. (Berit)

Vi undrer oss hva som kan være bakgrunnen for at flertallet av foreldre ikke tar med eventyr til barnehagen. På den ene siden kan det tenkes at årsaken til dette kan handle om hvorvidt foreldrene har forstått innholdet i informasjonen som ble kommunisert til dem. Dette kan ses i lys av at en vellykket kommunikasjon avhenger til en viss grad av at en deler felles referanserammer, språk og/eller måter å uttrykke seg på (Schiefløe, 2011, s. 304). Som vi utdypet i teorikapitlet, kan referanserammer forstås som det enkelte menneskets forståelses- og handlingsgrunnlag, basert på dets egne verdier, erfaringer, kunnskaper og interesser (Schiefløe, 2011, s. 304-305). Referanserammene vil videre ligge til grunn for kulturfilteret som tas i bruk i kommunikasjon med andre (Dahl, 2001, s. 66-67).

En kan anta at minoritetsspråklige foreldre i mindre grad vil ha de samme kulturelle referanserammene som personalet i barnehagen, samtidig som de ikke deler felles språk. De vil derimot til en større grad kunne beherske den samme nonverbale kommunikasjonen (Schiefløe, 2011, s. 303). Dette kan ses i sammenheng med at både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen vil være viktige for forståelsen av det som blir kommunisert, og at kommunikasjonen mellom mennesker vil bli mer utfordrende desto større kulturelle

ulikheter det er mellom dem (Dahl, 2001, s. 66-67; Schiefloe, 2011, s. 303). Det kan ut ifra dette tenkes at årsakene til hvorfor flertallet av foreldrene ikke tar med eventyr og fortellinger til barnehagen, kan grunne i at foreldrene ikke har forstått budskapet i det personalet kommuniserte.

En annen mulig årsak til hvorfor foreldrene ikke tar med dette, kan handle om hvorvidt foreldrene anså det som viktig å frembringe eventyr fra deres egen kultur til barnehagen. Hvorvidt minoritetspråklige foreldre tenker dette, vil mest sannsynlig grunne i deres egen kulturelle referanseramme, og i hvilken grad de tolker informasjonen som blir kommunisert som viktig. Fra en dynamisk tilnærming til kulturell identitet, vil foreldrene bruke sine tidligere kulturelle erfaringer i møte med personalet i barnehagen (Dahl, 2013, 199- 201).

Det kan da tenkes at dersom foreldrene i liten grad har erfaring med barnehage eller foreldresamarbeid, gjerne ikke forstår betydningen av å ta med eventyr til barnehagen. Dette kan ses i lys av at kommunikasjonen mellom mennesker blir tolket og forstått gjennom et såkalt kulturfilter, som er basert på enkeltmenneskets kulturelle referanseramme (Dahl, 2001, s. 66-67). Ut ifra dette blir det forståelig at minoritetspråklige foreldre kan oppleve at de ikke kjenner seg igjen i kulturen som preger foreldresamarbeidet, og at det dermed vil være forskjeller i hva pedagogene og foreldrene anser som viktig.

(...) Vi må bli flinkere til å kommunisere ut til foreldrene hvorfor vi synger og gjør de aktivitetene vi gjør. (Berit)

Som sitatet ovenfor påpeker, trekker personalet frem at de kunne vært flinkere på å forklare hvorfor de gjør ulike aktiviteter i barnehagen. Vi tenker at å begrunne ovenfor foreldrene hvorfor det er viktig at eventyr fra deres kulturer blir synliggjort, er en viktig del av dette, da dette i større grad kunne ha sørget for anerkjennelse og tilhørighet i barnehagen. Dersom personalet mestrer å begrunne ulike aktiviteter ovenfor foreldrene, vil dette påvirke foreldrenes sosialiseringssprosess, hvor de etter hvert vil bli sosialisert inn i den kulturen som er rådende når det gjelder foreldresamarbeidet (Askland, 2011, s. 88). Foreldrenes kulturfilter vil da også ha endret seg, da de er i stadig påvirkning gjennom

Kandidatnumre: 6016 & 6017

sosialiseringen de har gjennom livet, i møte med andre kulturer og mennesker (Dahl, 2013, s. 90-91).

5. Avslutning

I dette prosjektet har vi undersøkt problemstillingen: *Hvilke faktorer opplever pedagogisk leder er viktige i arbeidet med å fremme at minoritetsspråklige barn kan oppleve tilhørighet i barnehagen?* Etter å ha reflektert og drøftet rundt vår empiri i analysedelen av oppgaven, kan vi konkludere med at personalets trygge relasjoner til barn og foreldre var de faktorene som var av størst betydning i arbeidet. Synliggjøring av enkeltbarnas kulturelle identitet anses også som en viktig faktor på bakgrunn av informantenes svar.

Videre ble det tydelig at kommunikasjon var betydningsfull i arbeidet med å skape trygge relasjoner, og er dermed også indirekte en viktig faktor i å fremme tilhørighet i barnehagen. Vi har i denne oppgaven fokusert på nonverbal kommunikasjon i etableringen av trygge relasjoner. Det ville videre vært interessant og undersøkt hvilken betydning verbalspråket har når det kommer til å etablere relasjoner. Dette var noe vi ikke hadde noe særlig empiri om, samtidig som oppgavens omfang begrenset oss i å legge noe særlig vekt på dette.

Vi opplever at vår forskning har satt søkelyset på et underprioritert begrep i barnehagelærerutdanningen. Vi opplever det interessant at vi i liten grad har fått kjennskap til det teoretiske begrepet tilhørighet gjennom vår utdanning, i lys av hvor relevant det er i forhold til andre velkjente begreper som trygghet, medvirkning, anerkjennelse og fellesskap. Vi tenker det kunne være relevant å undersøke hvorvidt dette begrepet også burde bli inkludert som en av de grunnleggende begrepene i barnehagelærerutdanningen, da opplevelse av tilhørighet er høyst aktuelt i dagens mangfoldige samfunn.

Samtidig tenker vi at vår forskning omkring minoritetsspråklige barn og tilhørighet en inngang til et aktuelt tema, som vi gjerne etterlyser mer forskning om.

Det kunne vært interessant og forsket videre på barnas perspektiv på deres opplevelse av tilhørighet i barnehagen, og hvilke faktorer de opplever som betydningsfulle i dette. Et slikt forskningsprosjekt ville derimot også hatt sine metodiske utfordringer. Det språklige kunne da vært utfordrende, både mangelen på et felles språk, men også hvorvidt barna forstod betydningen av de ulike begrepene. Dermed ville det vært nødvendig å benytte seg av metoder som i mindre grad avhenger av det språklige, hvor eksempelvis observasjon eller tegning gjerne kunne vært aktuelle metoder.

6. Litteraturliste

- Askland, L. (2011). *Kontakt med barn: Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjon* (2. utg.). Gyldendal Akademiske.
- Becher, A. A. (2006). *Flerstemmig mangfold: samarbeid med minoritetsforeldre*. Fagbokforlaget.
- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2. utg., s. 15- 51). Cappelen Damm Akademisk.
- Bergset, G. (2019). *Kva styrer og styrker samspelet mellom barnehagepersonalet og foreldre? Ein studie om kommunikasjon mellom personale i barnehagen og fleirkulturelle foreldre med migrasjonsbakgrunn*, 49-64.
<https://doi.org/10.7577/njcie.3334>
- Broberg, M., Hagström, B., & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen. Hva betyr trygghet for lek og læring?* Cappelen Damm Akademisk.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag.
- Dahl, Ø. (2001). *Møter mellom mennesker: interkulturell kommunikasjon*. Gyldendal akademisk.
- Dahl, Ø. (2013). *Møter mellom mennesker: innføring i interkulturell kommunikasjon* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Kandidatnumre: 6016 & 6017

Dalland, O. (2022). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal.

Eriksen, T. H. (2001). Identitet. I T. H. Eriksen (Red.), *Flerkulturell forståelse* (2. utg., s. 36-56). Universitetsforlaget.

Eriksen, T. H. (2006). Innledning: trygghet og dens motstandere. I T. H. Eriksen (Red.), *Trygghet* (s. 11-31). Universitetsforlaget.

Eriksen, T. H. & Sajjad, T. A. (2020). *Kulturforskjeller i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utg.). Gyldendal.

Gjervan, M. (2013). Flerkulturelle perspektiver og foreldresamarbeid. I V. Glaser, *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg., s. 111-125). Universitetsforlaget.

Gjervan, M. & Svolsbru, G. (2013). Å møte foreldrene med forståelse og gjensidighet i barnehagen. I S. Aamodt & A.- M. Hauge (Red.), *Snakk med oss: samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole i et flerkulturelt perspektiv*. (s. 72-88). Gyldendal akademisk.

Glaser, V. (2013). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Hauge, A.- M. (2004). *Den felleskulturelle skolen*. Universitetsforlaget.

Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig* (4. utg.). Universitetsforlaget.

Johansson, E. (2002). *Små barns etikk*. Pedagogisk forum.

Kibsgaard, S. (2007). Tilknytning til mangfold. I K. Helander & S. Sagberg (Red.), *Barns tilhørighet* (s. 17-22). Dronning Mauds Minne, Høgskole for førskolelærerutdanning.

Kunnskapsdepartementet. (2006). *Temahefte om barns medvirkning* [Brosjyre].

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/red/2006/0107/ddd/pdfv/300463-temahefte_om_barns_medvirkning.pdf

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Barnehagens*

verdigrunnlag. Udir. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/verdigrunnlag/mangfold-og-gjensidig-respekt/>

Kvello, Ø. (2010). Sosialisering i barnehagen: å rustes til å lykkes som samfunnsmedlem. I Ø. Kvello (Red.), *Barnas barnehage 2: Barn i utvikling* (s. 195-228). Gyldendal Akademisk.

Kvale, S. & Brinkman, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.

Larsen, A. K. & Slåtten, M. V. (2015). *En bok om oppvekst: samfunnsfag for barnehagelærere* (4. utg.). Fagbokforlaget.

Løgstrup, E. (1999). *Den etiske fordring*. J.W. Cappelens Forlag AS.

Kandidatnumre: 6016 & 6017

Molander, B. (2010). Mangfold og inkludering. I Ø. Kvello (Red.), *Barnas barnehage 2: Barn i utvikling* (s. 256-272). Gyldendal Akademisk.

Mælan, E. N. & Drugli, M. B. (2022). I T. Nordahl & O. Hansen (Red.), *Detta vet vi om barnehagen: Gode relasjoner i barnehagen* (s. 31-38). Gyldendal Akademiske.

Møller, L. (2012). *Anerkjennelse i praksis: om utviklingsstøttende relasjoner*. Kommuneforlaget.

Norsk senter for forskningsdata, NSD. *Opplysninger om andre personer enn deltakerne (tredjepersoner)*. Hentet 17. desember 2022.

<https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/opplysninger-om-andre-personer-enn-deltakerne-tredjepersoner/>

Olsen, I. S-. (2007). Barns tilhørighet. I K. Helander & S. Sagberg (Red.), *Barns tilhørighet* (s. 9-16). Dronning Mauds minne, Høgskole for førskolelærerutdanning.

Schiefloe, P.M. (2011). *Mennesker og samfunn: innføring i sosiologisk forståelse* (2. utg.). Fagbokforlaget.

Schram, M. & Bergsland, M. D. (2021). *Barnehagens møte med kulturelt mangfold*. Fagbokforlaget.

Skaremyr, E. (2019). Språklige gemenskapar och minoritetspråkiga barn i svensk förskola. [Doktorgradsavhandling, Karlstad Universitet]. <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1303596/FULLTEXT02.pdf>

Skrede, J. (2021). *Visuell kommunikasjon*. Cappelen Damm Akademisk.

Solheim, E. (2010). Utviklingsstøttende samspill i barnehagen- fokus på de minste barna. I Ø. Kvello (Red.), *Barnas barnehage 2: Barn i utvikling* (s. 98-135). Gyldendal Akademisk.

Spernes, K. & Hatlem, M. (2019). *Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse: teoretiske og praktiske perspektiver* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Tjora, A. (2018). *Viten skapt. Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm Akademisk.

Ulleberg, I. (2014). *Kommunikasjon og veiledning* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Utdanningsdirektoratet (2021). *Fakta om barnehager 2021: Minoritetspråklige barn*. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/analyser/fakta-om-barnehager/barn-og-barnehager/>

Wadel, C. (1999). *Kommunikasjon – et mangfoldig samspill*. SEEK a/s.

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du bli intervjuet vedrørende en bacheloroppgave om minoritetsspråklige barn og tilhørighet i barnehagen?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å innhente kunnskap omkring nåværende praksis om hvordan det legges til rette for at minoritetsspråklige barn skal oppleve tilhørighet i barnehagen. Vi søker mer kunnskap omkring temaet og ønsker å øke bevisstheten rundt betydningen av foreldresamarbeid i arbeidet med å fremme disse barnas opplevelse av tilhørighet.

I dette skrivet gis du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål og bakgrunn for temaet

Vi er to barnehagelærerstudenter som ønsker å forske på hvordan det tilrettelegges for at minoritetsspråklige barn skal oppleve tilhørighet i barnehagen, og legge vekt på hvordan pedagogen bruker foreldrene som ressurser i dette arbeidet. Tilhørighet handler om å oppleve nærhet i relasjonen til fysiske steder og andre mennesker og er noe alle mennesker har et sterkt behov for å oppleve. Tilhørighet inngår i begrepet identitet, som handler om hvem vi er, hvem vi ønsker å være, og hvordan andre ser på oss.

Vi har valgt dette temaet da vi begge har liten erfaring med minoritetsspråklige barn og foreldre fra praksis og fordi vi ønsker mer kunnskap om temaet. Det kan tenkes at et foreldresamarbeid hvor foreldrene er minoritetsspråklige, er mer utfordrende for pedagogen, enn samarbeid med majoritetsspråklige foreldre. Vi ønsker innsikt i hvordan pedagogen møter denne utfordringen, og hva hun/han eventuelt opplever kunne vært bedre tilrettelagt for samarbeid med minoritetsspråklige foreldre.

Kandidatnumre: 6016 & 6017

Vi har kommet frem til følgende problemstilling for dette prosjektet:

Hvordan arbeider pedagogiske ledere for å oppnå tilhørighet blant minoritetsspråklige barn?

Vi er spesielt interessert i hvordan pedagogiske ledere samarbeider med foreldrene for å fremme barns tilhørighet og hvordan pedagogisk leder legger til rette for at barna skal oppleve tilhørighet

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vi søker etter deg som har jobbet som pedagogisk leder i minst 5 år, og som har erfaring med minoritetsspråklige barn og foreldre fra stor avdeling. Du får spørsmål om å delta på grunn av din stilling som pedagogisk leder, da du er den med det største ansvaret for det pedagogiske arbeidet og foreldresamarbeid i barnehagen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Dette vil vare i maks 30-40 minutter, og vil ta for seg spørsmål om dine tanker og erfaringer som pedagogisk leder omkring temaet minoritetsspråklige barn og tilhørighet. Det kommer i all hovedsak til å bli lagt opp slik at en student er intervjuer, og en student er skribent. Spørsmålene i intervjuet vil være basert på problemstillingen og fokusspørsmålene som er nevnt ovenfor. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og legge grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave.

Det er frivillig å delta:

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Kandidatnumre: 6016 & 6017

- Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med veileder, og i selve bacheloroppgaven.
- Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlig sin datamaskin, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes **01.06.2023**. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke og i tråd med hensyn til personvern og forskningsetiske føringer.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Kandidatnumre: 6016 & 6017

- Universitetet i Stavanger ved studenter Kristina Skåland og Rina Aakvik
- email: k.skaland@stud.uis.no r.aakvik@stud.uis.no

Med vennlig hilsen

Kristina Skåland og Rina Aakvik

Kandidatnumre: 6016 & 6017

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 01.06.23

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....
.....

.....
.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide for bacheloroppgaven 2022

Tema:

Mangfold og inkludering. Fokus på minoritetsspråklige barns opplevelse av tilhørighet i barnehagen.

Problemstilling og forskningsspørsmål:

Hvordan arbeider pedagogiske ledere for å oppnå tilhørighet blant minoritetsspråklige barn i barnehagen?

Forskningsspørsmål 1: Hvordan samarbeider pedagogisk leder med foreldrene for at deres barn skal oppleve tilhørighet i barnehagen?

Forskningsspørsmål 2: Hva gjør pedagogisk leder ovenfor barna for at de skal oppleve tilhørighet?

Innledningen av intervjuet:

- Vi presenterer oss og prosjektet for informanten. Vi utdyper hvordan vi har valgt ut informantene.
- Vi informerer om at alt som blir sagt under intervjuet vil bli behandlet anonymt, og at vi som intervjuere har taushetsplikt ovenfor det som blir sagt i intervjuet. I selve bacheloroppgaven kommer vi til å gi informantene oppdiktete navn i teksten, slik at de ikke er gjenkjennelige for eventuelle lesere. Vi informerer om at informanten når som helst kan trekke seg fra å delta i prosjektet.
- Vi informerer også om at vi er ute etter den enkelte pedagogiske leders erfaringer omkring temaet, og dermed er det ingen feil svar på noen av spørsmålene.
- Vi informerer om hvor lang tid som er satt av til intervjuet. Vi forklarer også hvordan vi har tenkt å gå frem ved intervjuet, nemlig at en student intervjuer og

skriver ned, mens en student bare skriver ned det som blir sagt. Konkretiserer at dette er for å sikre at vi får med oss det som blir sagt.

- Informere om hvordan vi definerer begrepet tilhørighet: Vi definerer tilhørighet som noe alle mennesker har et sterkt behov for å oppleve. Tilhørighet handler om å oppleve nærhet i relasjoner til steder og mennesker. Det er sterkt tilknyttet vår identitet, da det handler om hvem vi er, hvem vi ønsker å være, og hvem andre regner oss for å være.
- Definere begrepet minoritetsspråklige: Et barn regnes som barn minoritetsspråklig når barnet selv og barnets foreldre har et morsmål som verken er norsk, engelsk, samisk eller dansk (Utdanningsdirektoratet, 2021).

Hoveddelen av intervjuet:

Kort informasjon om informant:

- Hvilken utdanning har du?
- Hvor lenge har du jobbet i barnehage, og hvor mange år av disse som pedagogisk leder?
- Hvor mye erfaring har du med minoritetsspråklige foreldre?
- Kan du fortelle litt om din språklige bakgrunn?

1. Hvordan samarbeider pedagogisk leder med foreldrene for at deres barn skal oppleve tilhørighet til barnehagen?

- Hvorfor mener du at det er viktig med et godt foreldresamarbeid?
 - Hvilke hensyn tar du når du tilrettelegger for samarbeid med foreldre som er minoritetsspråklige? Da spesielt med tanke på at dette gjerne kan være foreldre som ikke har erfaring med barnehage eller foreldresamarbeid fra før, samtidig som det gjerne er en språkbarriere som preger samarbeidet.
- Hvordan kommuniserer du med minoritetsspråklige foreldre?
- o Har barnehagen noen bestemte planer for hvordan dere som pedagogiske ledere går frem ved samarbeid med minoritetsspråklige foreldre?

- o Hvordan gjøres planer og dokumenter tilgjengelige for minoritetsspråklige foreldre? Får de tilgang på alle dokumenter som resten av foreldregruppa gjør?
- o Har dere noe eksternt samarbeid når det gjelder foreldresamarbeid med minoritetsspråklige foreldre? Noen utfordringer/fordeler med dette? (For eksempel tolk)
- Er det noe som du eventuelt mener kunne vært bedre tilrettelagt for samarbeidet med minoritetsspråklige foreldre?
- Hvilke forskjeller er det på samarbeidet med minoritetsspråklige- og majoritetsspråklige foreldre?
- Opplever du at et godt foreldresamarbeid påvirker alle barns opplevelse av tilhørighet i barnehagen og barnegruppa?
- Hvordan bruker du minoritetsspråklige foreldre i arbeidet med fremme at deres barn skal oppleve tilhørighet i barnehagen.
 - o Har du noen konkrete metoder eller strategier du bruker i dette arbeidet?
 - o Er det noe du anser som spesielt viktig i dette arbeidet?

2. Hva gjør pedagogisk leder ovenfor barna for at de skal oppleve tilhørighet i barnehagen?

- Hvordan opplever du at det blir synlig at barna opplever tilhørighet i barnehagen?
- Hvilke faktorer opplever du er viktige for at minoritetsspråklige barn skal oppleve tilhørighet i barnehagen?
 - Må man jobbe ulikt for å fremme tilhørighet blant minoritets- og majoritetsspråklige barn? Hvilke forskjeller opplever du eventuelt i dette arbeidet?
 - Opplever du at de minoritetsspråklige barna blir inkludert i barnegruppa på samme måte som de majoritetsspråklige barna? Hva tenker du eventuelt kan være årsaken til at de blir/ikke blir inkludert?
- Hvordan synliggjøres enkeltbarnets identitet/det enkelte barnet i barnehagen?

Avrundning av intervjuet

- Vi sier ifra om at vi nå nærmer oss slutten av intervjuet.
- Vi spør så informanten om det er noe annet som hun/han mener kan være relevant for temaet som hun/han ønsker å utdype.
- Er det noe informanten hadde forventet at vi skulle spørre om, som vi ikke gjorde?
- Vi takker informanten for deltakelsen, og nevner at det bare er å ta kontakt via epost dersom det er noe mer hun/han ønsker å utdype.